

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a *SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT* Budapesten.

Megjelenik minden vasárnap egy ivnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. nép-
oktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknek minden egyes szóért, minden közlés után 6 filler (3 krajczár) fizetendő.

Egyéb hirdetéseknek:

egész oldal ... kor. 32.— | negyed oldal ... kor. 8.
fel oldal ... » 16.— | nyolczad oldal » 4.—

A díjak előre be kellendők a Szent-István-Társulathoz

A katolikus Státus iskolai és nevelő-intézetei.

I.

Az erdélyi róm. kath. Státus ez évi gyűlése alkalmával az igazgató-tanács természetesen jelentést tett a Státus rendelkezése alá tartozó oktató- és nevelőintézetek állapotáról is.

Mindannyiunkat érdekel ez intézetek sorsa, a tanítás eredménye, a Státusnak reá vonatkozó határozatai. Mindez nem csupán csak mint iskolaügyi dolog érdekel bennünket, de érdekel általános katolikus szempontból is. Érdekel a katolikus autonómia szempontjából; mert a Státus iskolái bizonyos tekintetben próbaköként szolgálhatnak annak, vajjon a katolikus önkormányzat kedvez-e a katolikus iskolaügy fejlődésének s vajjon az egyházi és világi katolikusok autonómiáulag szervezkedve s az államkormány vezetésétől iskoláikat függetleníve, képesek-e ezeket az iskolákat olyan színvonalon tartani, mint maga az állam az ő iskoláit. Ha ezekre a kérdésekre igennel lehet felelni, akkor újból be van bizonyítva a katolikus iskolának nemesak jogosultsága, hanem szükségessége is. Mert mihelyt bármi téren kiderül az, hogy társadalmi tényezők, a maguk függetlenségében s a saját erkölcsi és vagyoni erejükkel ugyanazt az eredményt tudják elérni, mint az állam, akkor az államnak arról a térről vissza kell vonulnia s átengedni a cselekvést azoknak a társadalmi tényezőknek. Mert az államnak csak ott szabad a maga cselekvésével föllépnie, a hol a magán-tevékenység a célt elérni nem képes.

Az erdélyi Státus iskoláinak és nevelőintézeteinek állapota olyan, hogy a tanítás és a nevelés tekintetében bátran versenyre kelhetnek az állam intézeteivel. Csak vagyoni erejük nem akkora, mint az állami oktatóintézeteké. A Státus több gimnáziumra nézve az állam segélyéhez kénytelen folyamodni.

Az állam intézeteinek jobb vagyoni javadal-

mazása, mint könnyen beláthatni, nem olyan körülmény, mely az állam intézeteit kívánatosakká tenné, és mely miatt a katolikus iskolákat kicsinyelni szabadna. Mert honnét ered az állami intézetek jobb anyagi helyzete? Onnét, hogy az állam igénybe veszi polgárainak adó-filléreit. Nos tessék rendezni a katolikus hívek hozzájárulását a katolikus iskolai ügyekhez és tessék az államnak az adópénzt, mely nagyrészt katolikus polgáraitól ered, a katolikus iskolák javára is fordítani, akkor mindjárt jobb lesz a katolikus iskolák vagyoni helyzete. A katolikus iskolákat akkor dúsabban lehet felszerelni a tanítás eszközeivel, tanítóknak pedig olyan javadalmazást lehet adni, minőt nemes és fárasztó hivatásuk megérdemel.

A Státus igazgató-tanácsának jelentéséből látjuk, hogy a kormány hajlandó is állami segélyben részesíteni egyes katolikus tanintézetet, de csak úgy, hogy ennek fejében a kormány befolyást nyerjen az illető iskolákra. Tehát politikai áldozatot, politikai ellenszolgáltatást követel.

Ezzel szemben mi a legnyomatékosabban hangsúlyozzuk, hogy az állam támogatása olyan pénzből ered, melyet az állam a katolikusoktól vesz be adó czimén; tehát az állam katolikus pénzből adja a katolikus iskoláknak az államssegélyt; s így igazságtalan és méltánytalan dolog, ha a segélyt viszontszolgáltatáshoz, pláne politikai áldozathoz, a tanügyi autonómia teljes vagy részben való föláldozásához köti.

Addig is azonban, míg a katolikus iskolák vagyoni helyzetét egy jobb iskolai adózás által megjavítani lehet, az ország összes katolikusai példát vehetnek az erdélyi katolikusok buzgó-ságától, áldozatkészségétől, melylyel iskoláikat segítik. Így például a kantai róm. kath. algimnáziumnak főgimnáziummá való fejlesztésére nagy összegű adományokról tud elszámolni a Státus igazgató-tanácsának jelentése. A katolikus közönség minden részéből folytak be az adakozások. Az intelligenzia, melynek Magyarországon az a híre, hogy vallástalan, hogy idegenkedik

ervházi, «felekezeti» ügyektől, az erdélyi Status területén megkezelte ezt a rossz híret, mert bizony szép számmal van képviselve az adakozók között. De emel jobban meghat az, hogy az ügyvédek, gyárosok, kereskedők 1000, 500, 400, 200 koronás adományai mellett egyszerű földművesek is szerepelnek koronás adományokkal.

Az adományokon kívül, melyek a kántai gimnázium javára befolytak, tekintélyes összeget tesznek ki a kegyes alapítványok, melyekkel egyes vagyonosabb családok vagy egyének siettek a tanítólajtság segítségére.

Dr. Natter Antal.

A kántortanítók nyugdíjigénye és a revízió.

Hogy az emlegett kívánalmakat a jelenlegi bevételek mellett az alap nem bírja meg, azt előre is tudjuk, tehát annak bevételeit emelni szükséges: csak hogy ezt első sorban ne a tanítók, hanem az iskolaföntartók és az állam terhére eszközöljük.

Az iskolaföntartók befizetése most sincs igazságosan megállapítva. Nézzük csak! Az az iskolaföntartó is, kinek tanítója például teljes nyugdíjazása esetén — a jelenlegi állapotot véve — csak 1000 koronával mehet nyugdíjba, éppen úgy 24 koronát fizet az alapba, mint ama másik iskolaföntartó, kinek tanítója 2000, vagy a polgári iskoláknál 3800 koronával nyugdíjaztatik.

Hol van itt az igazságos arány? Itt is be kell hozni a rendes %-os hozzájárulást!

Hisz akkor minden iskolaföntartó joggal megkövetelheti, hogy az ő tanítója is majdan 3800 K-át kapjon nyugdíjra a 24 koronás befizetésért.

Lám, a polgári iskolai tanulók még a 15 kroszaruleket sem fizetik, pedig aránylag sokkal nagyobb mértékben élvezik nyugdíjalapunk áldását, mit az 1894. évi június 6-án 516 sz. alatt kelt ama miniszteri rendelet is kijelent, mely a polgári iskolai tanítók azon kérelmére vonatkozik, hogy az 50%-os befizetésük töröltessék.

Íme a rendelet ide vonatkozó részlete: «hogy a polgári iskolai tanítók magasabb végellátási igényei után esekély különbséggel ugyanazon bevételek folynak be az orsz. tanítói nyugdíjalapba, mint az elemi iskolai tanítók jóval kisebb igényei után».

Az arány a polgári iskolai tanítók javára még kedvezőbbé vált az 1891: XLIII. és az 1893: XXVI. t-ez-ek által, mert míg egyrészt az 1875: XXXII. t-ez-ben meghatározott 800 K. helyett a teljes fizetés biztosított nyugdíjképen, a fizetés pedig az utóbbi idézett törvény szerint 3800 K.-ig emelkedhetik, addig a polgári iskolai tanítók által fizetendő évi járulékok 3%-ról 2%-ra leszállították, mely intézkedés — nem is említve az özvegyek és árvák lényegesen kedvezőbb ellátását — a polgári iskolai tanítókra nézve oly nagymérvű kedvezményeket tartalmaz, melyek a

matematikai számítások által nem indokolhatók s csupán az által váltak lehetővé, hogy a kisebb javadalmazású tanítók után befolyó, nem személyes természetű változatlan járulékok főleg a nagyobb javadalmazású s így a polgári iskolai tanítók javára is fedezetül szolgál stb. stb. Ugy hiszem, hogy ezen idézet eléggé igazolja fentebbi állításomat.

Ez esetben, arra sem lenne szükség, hogy a tanítók gyufa, szappan, papír, bogárfogó stb. dolgok elárúsító ügynökei legyenek, a mi szerény véleményem szerint nem is lehet a tanító-ságra valami fölemelő, de meg az igazsággal sem illik össze egészen.

Hát ha a többi gyufa-, papír-, szappan- és bogárfogógyáros megadja az 5%-ot, vagy talán egy másik többet is, melyiket pártoljuk akkor?

Ugy-e bizony, a ki többet ad? De hát tovább vezetne ez!

Hiszen a cél szép, azt tagadni nem lehet.

De esekélységemnek az a nézete mégis, adjunk a tanítósnak a mai kor viszonyaihoz mért és állásához illő fizetést és nyugdíjat, akkor az majd képes lesz akár magasabb évi befizetéseivel — támogatva az állam és iskolaföntartóktól — nyugdíj- és segélyalapjait föntartani és nem lesz rászorulva arra, hogy folyton kilincseljen a koldus módjára, meg nem engedett módon könyörödományokért esdekелjen, mert így nem szerethetünk a tanítósnak tekintélyt a legmagasabb szakképesítéssel sem.

Ajánljuk az elmondott dolgokat a javaslatot készítőik szíves figyelmébe.

Som-Kereki.

Sipos Antal.

Alakítsunk Mária-kongregációt a tanítóknak!

Közi: *Dr. Petrovich József.*

Meghatározott napon és órában rendes kongregációi gyűlés van, a melyen egytől-egyk minden kongreganista részt venni köteles.

Csak a praeses döntheti el, elmaradjon-e a határozott napon gyűlés, vagy más napra és órára halasztassék.

A ki a meghatározott napon a gyűlésen meg nem jelenik, mielőbb jelentse be a praesestől elmaradásának okát. Ez azután eldönti, elegendő-e az elmaradásra az ok, vagy nem. Ha az ok nemkielegítő, intse meg a hibáért, ilyenféle hanyagságért, valamint más egyéb hibáért el is tilthatja őt egy időre a gyűlésen való megjelenéstől, mint az Isten nagyobb dicsőségére és a kongregáció javára jónak látja.

Hogy a gyűlés látogatását ellenőrizni lehessen, a kongregáció-kápolnában tabla legyen fölfüggesztve, a melyen a tagok neve föl van jegyezve. Ha valaki elegendő ok nélkül egy hónapon át nem jelenik meg, a magistrátus kizárhatja kongregációból.

Mindenki naponta a boldogságos Szűz tiszteletere meghatározott ájtatosságot végez.

Mint hogy a kongreganisták mindenkinek kötelesek jó példával szolgálni, azért nagyobb buzgóságot tanítsanak ájtatosságok végzésében és az irtalmasság testi és lelki cselekedeteinek gyakorlásában.

Ha valamely kongreganista megbetegszik, a praeses és praefectus látogassák meg és gondoskodjanak róla, hogy a szentségekben jókor részesüljön, a kongregáció pedig érte imádkozzék.

Halála esetén valamennyien résztvesznek a temetésen és a szentmisén, melyet a kongregáció a saját kiváltságos oltárán mondat.

Ha kongreganista el akar utazni, jelentse be a praesestnek és kérjen, ha kívánatos, valami bizonyítványt, hogy az odavaló kongregáció, a hova utazik, rendes tagul befogadja.

Mivel pedig távollétében is még mindig a kongregáció tagja marad és érdemeiben részesül, illik, hogy időről-ídjőre a praessel tudassa, hogyan van és ajánlja magát a kongregáció imaiba.*

Azon is legyen, hogy mindenütt, a hol van, a kongregáció méltó tagjaként viselkedjék, jó példája, kifogástalan erkölcsi magaviselete által másoknak épülésére szolgáljon és őket az erényre és jámborságra buzdítsa.

Mindnyájan őszintén és tiszta szívből szeressék egymást és egymás között testvéries egyetértést tápláljanak. Erre szolgál az, hogy a kongregáció rendes gyűlésein szorgalmasan részt vesznek, olyanokkal sűrűn társalognak, a kik őket a jóra buzdítják; továbbá, hogy a rossz vagy kétes hírűek társaságát kerülik, valamint olyan alkalmakat is, a melyek ártalmukra szolgálnak, p. o. penzre való játékot, rossz színházak látogatását, könnyelmű pajtások barátságát és más egyebet, a mik a kongregáció hírnevét, veszélyeztetnek. Ellenben mindenképen arra törekedjünk, hogy a Mária-kongregáció minél méltóbb tagjai legyünk.

Hogy e törvényeket pontosabban megtartsák, a tisztújítás alkalmával nyilvánosan olvassák föl és fölolvassák figyelmesen hallgassák.

Végre, ha Isten vezető jobbja más felé viszi útját, a már végzett tanítóknak az utolsó ülésen ismét ünnepélyes fogadalmat tesz, hogy az egyháznak és hazának hű bajnokai lesznek, nem párba-joznak és ehhez segédkezetet sem nyújtanak és semmiféle vallásellenes gyülekezeten részt nem vesznek (u. m. szabadkőművesség, spiritizma stb.).

Ime tehát itt nyújtottuk képét a Mária-kongregációknak s ezekből, azt hisszük, napuál fenye-
sebben láthatja mindenki, hogy mily nagy szükség van ez egyesületekre. E kongregációk tagjai, ha férfihez méltóan meggondolják, mit fogadtak, hogy azt a szeplőtlen hófehér zászlót, melyre

* A távollevő tagok a kongregáció főünnepén évről-évre újítsák meg írásban fogadalmukat a praesesthez küldve. (decz. 8-án)

megesküdtek, soha el nem hagyják, hanem azt hűen követik, akkor bizonyára vallásos és hazafias polgárokat nevelnek e nemzetnek. És az erkölcsi halált sivitő keselyű helyébe a názárethi házak fölött az angyalok üdvhozó Glóriát zengedeznek majd.

Föl hát! föl! neveljünk ne csak tudákos, üres szívű, hanem isteni erényekben és munkásságban gazdag férfiakat, mert ők a nép, a haza hatalmas csarnokának oszlopai. És jól vigyázz, te tanító, te népnevelő, mert még haló porod fölött is áldás vagy átok leszen; menny vagy pokol lesz jutalmad.

Adná a legnagyobb Mester, hogy a szellemi megújulásban a lángelkű költő e szép szavai valósuljanak:

Szűz Mária fordul szivetekhez.
Küzdjétek vissza neki e hazát.
Föl hát, mutassuk, hogy nemcsak
Karddal és szurónnyal bír a magyar küzdeni,
Hanem a szellem büszke harezmezőin
Zászlóit még büszkében lengeti!

(U—i Gy—a.)

A kis leány lélektana.

Csaknem minden kis leány — folytatja *Marrion* — bizonyos időszakokban és bizonyos viszonyok között valódi fiúnak érzi önmagát s részt akarnak venni a fiúk játékaiban, melyekre irigykedve tekintenek. Egyetlen egy leányt sem ismernek — írja *Golizot* asszony — a ki, ha megengednék neki, ne adna sokkal nagyobb előnyt a kis fiúk lármás és brutális játékaival, szemben a legszellemesebb szórakozásokkal, a melyekkel mulattatni iparkodnak őket. Ha az okos *Zsófi* kezd örömet találni az udvariassági szabályokban, *Lujza* nem csekély irigységgel fogja az utca sarában látni a mezitlábos parasztfiukat. A mozgásra vonatkozó szükséglet alapvető, s mindkét nemre nézve közös. Másrészt van-e olyan fiu, a ki ne szeretne játszani nővére babáival és konyhaszereivel? Ez azért van, mert kezdetben a társalgási ösztön, később az utánzási ösztön, egyszóval a játék szükségének érzése mindkét nemre nézve közös. De átlag véve vannak játékok fiúk és vannak leányok részére. S ha az egyik nem gyermekeinek nagyon élénk vagy nagyon sokáig tart az óhajlásuk a másik nem játékaire nézve: a leányokra azt mondják, hogy valóságos fiúk, a fiúkra, hogy valóságos leányok. Miért nem hihetnők azt, hogy van valóban valami természetes a dologban, mi egymásra vissza nem vezethető?

Főlösképpen találjuk vázolni a fizikai különbségeket természet, súly, vagy az agyvelő terfogata dolgában, a melyeket a születéstől kezdve figyelhetünk meg. Vannak azonban félig fizikai és félig lelki különbségek is.

A mozgások különböznek minőség, sőt mennyiség dolgában is. A fiúknak tágabb és láthatóbb a mozgásuk, sőt több is. Első sorban fontos náluk a helyváltozás ösztöne, azaz a kiterjesztett

mozgás, járás, futás, ugrás; a kis leányoknál a esékélyebb mozgás ösztöne van meg; mozgásaik minikücsök, vagy érzést fejeznek ki. Ugyanazon korra nézve konstatálták a kis leányok nagyobb ügyességet s tapintási finomságukat; de konstruktív dolgában a fiúké az elsőseg; meg a papíros összehajításánál is pontosabbak az ő szöveik. A kis leányoknál mindig valami lágyság, határozatlanság észlelhető, kevesebbé erős kezet s kevesebbé határozott lelket árulva el. A fiúk munkája ama részben az első szempillantásra fölismérhető. Aliban volna talán a külsőnk ama vitás kérdésnek földerítésében: vajjon a fiúk valóságai nyughatatlanabbak, mint a leányok. Így mondják azt rendszeren. Mozcásaik erősebbek, tagabbak, tehát kevesebbé gyöngedek is. De a maguk módjára a leányok is olyan nyughatatlanok, s ha szabadjukra hagyjuk, az ő mozgásaik sem lesznek többé olyan szabatosak. Egy nagy párisi arabazár alkalmazottjának mondotta egy anya, hogy kis leánya több ruhát koptat és piszkít, mint a fiú. Általában így van, felcste az alkalmazott; a legtöbb anya e miatt panaszkodik.

(Folytatása következik) *Vetés.*

† Domineusz Ignác.

A pozsonyi római kath. népiskolák tanítótestületét gyász érte. Erdemes tagja, a jó öreg *Domineusz* bácsi, f. évi október hó 25-én, élete 64. évében, váratlanul jobblétre szenderült.

A megbögdögült népiskolái tanító közel 40 évig állt a pozsonyi róm. kath. népiskolák szolgálatában és ezelőtt három évvel nyugalmába vonult.

Domineusz testétől-lelkestől tanító volt. Azon kevesek egyike, a kiket a hivatás tiszta szeretete vezetett az akkori mostoha anyagi és társadalmi viszonyok ellenére néptanítói nehéz pályára. Mindazon jó tulajdonságok, a melyekkel a jó tanítónak, mint a közművelődés magvető munkásának és a vallás-erkölcsös nevelést szolgáló népnevelőnek bírnia kell, benne kimagasló mértékben összpontosultak. Leikesedés pályája iránt oly nagy volt, hogy élete, szabad ideje minden percet hivatásának szentelte. Szabad esütörtökjeit és vasárnapjait ott töltötte osztálya asztalánál a föladatakat javítgatva, vagy tanítási segéd-eszközöket rajzolgatva. Mintaképe volt a tanító önművelődésének is. Többek között siketnéma tanítói képesítést szerzett; ezen minőségben a pozsonyi törvényszeknel is akadt dolga. Sok és alapos olvasása a paedagógiai tudomány elméletében igen jártassá tette. Nem elégedett meg azonban a szürke elmélettel, hanem annak értékét a gyakorlatban próbálta ki. Ebbeli eredményének tanítási értékéről a pozsonyi róm. kath. tanítótestületnek gyakran volt alkalma meggyőződni. Sőt a pozsonyi-állami tanítóképzőintézetben is, mint «Pozsony járási tanítói kör» tagja, mintatanításokat tartott. Különösen kedvölt tárgya volt a történelem.

Magyar volt minden ízében. Büszkén emlegette, hogy pozsonyi működése kezdetén az akkor külön főmálló magyar iskolában működött és ott terjesztette a magyar nemzeti szellemet oly időben, a mikor a magyar nyelv, a magyar nemzeti érzület fejlesztésének szüksége még nem hatolt be a népiskolába. Boldog volt, a mikor a pozsonyi római kath. népiskolák erdemes iskolaszéke a magyar tanítási nyelvet elrendelte. *Domineusz* megmutatta, hogy a jó tanítónak, hogy a gyermek szíve-lelkére maradandó benyomást gyakoroljon, tanulóival szerető atyaként kell bánnia. Szerette, becézte, ezírogatta is őket, csak hogy minél bensőbbé tegye a viszonyt a tanító és tanuló között. Mint tanítónak föelvé volt minden ismeretet szemléléssel vinni a gyermek értelmébe, mert szerinte ez a legrövidebb út a tiszta, tartós és hasznos ismeretszerzéshez. Meg is látszott ez osztálya falain, a melyek tele voltak sajátkezüleg gyártott különféle szemléltető képekkel.

Így működött ő hazája, nemzete és egyháza javára!

Kedves bátyám! Immár te is ott vagy, a honnan nincs visszatérés. Elhagytad hű nődet és szerető társaidat; de emléked velünk lesz! Isten veled!

A béke angyala virraszson a példás neptanító porai fölött!

Pozsony. *Mihalicska János.*

KÜLFÖLDI TANÜGY.

Katholikus és protestáns bánásmód.

Többször megemlékeztünk rovatunkban a poroszországi tanítóhiányról, a mely helyenkint ijesztő mérvet ölt. Annyi világos, hogy a porosz tanító nem szívesen megy a keleti lengyel tartományokba, olesón és jutányosan apostolkodni a németiség mellett, s e mellett túrni e lengyelektől a joggal megerdemelt szekaturakat. Az a miniszter, a ki Berlinben francia koszon, el hiába buzdítja őket erre. Jellemző azonban, hogy épen *Poroszország* túlnyomólag protestáns tartományai azok, a melyekben nagy a tanítóhiány, s épen a fizetés csekélysége és elégtelensége miatt. Ellenkezőleg épen e napokban járta be a hír a német tanügyi lapokat, hogy *Poroszország* nyugoti tartományjaiban, a melyek tisztára németek, alig vagy épen nem érezhető a tanítóhiány. S két testvérország példáját hozzák föl: a *münsteriét* és az *uacheniét*, a melyeknek lakossága túlnyomólag katholikus, buzgó és nem ezimzetes katholikus, s épen e tartományok erős várai a német katholikus ezentrumpártnak. A nem mutakozó tanítóhiánynak pedig főoka, hogy ama két tartomány katholikus községi hatásai becsületesen gondoskodnak a tanítókról, fizetés, korpótlék dolgában igazságosan bánnak el velük. Lássunk közelebbi adatokat: A *münsteri* tartományban például 1897-ben 295 tanító kapott évi 120 márka (72

forint) korpótleket, ugyancsak 1897-ben más 180 tanító kapott 136 márká korpótleket; ez az utóbbi szám (a tanítóké) 1900-ban már 241-re emelkedett. A tanítók korpótleke ugyanis nem marad állandóan és örökösen evi 120 márká; kisebb összegekkel, rendszeren 10 márkával gyakran emelkedik úgy, hogy 1900-ban 220 tanító már 156 márká korpótleket élvezett. Örvedetes állapotok! Nálunk a korpótlekek tudvalevőleg sokáig nem léteztek, vagy előreláthatólag évtizedekig feneklenek meg. Az *auchen*i tartományban, a mely gazdagabb, jobbmódu a *minster*inál, azaz a *reszfalban*ál, még kedvezőbbek a viszonyok. Itt a tanítók nem általában 120 márká korpótleket, hanem kivétel nélkül 154 márkát kapnak s az 1900. évben emelték azt a korpótleket nem kevesebbel, mint 21 márkával, azaz 133-ról 154-re, a mi már megközelíti a 100 forintot, s ilyen pótleket Magyarországon tudvalevőleg csak a közepiskolai tanárok érhetnek el. A porosz katolikus tartományokban tehát nem is mutatkozik olyan tanítóhiány, mint a protestánsokban; pedig ezek a porosz protestánsok verték mindig a mellüket, hogy országuk kulturáját csak ők képviselik. A tanítókkal való katolikus és protestáns bánásmódból még az is következik, hogy az előbeniek között nagyobb és lelkesebb eredményesebb a tanítási kedv, a mi folyománya annak, hogy jól vannak megfizetve, s hogy épen a tanítóhiány nem mutatkozzván közöttük, nem kénytelenek egészségüket, erejüket 80—150 gyermeknek egyidejű tanítására pazarolni.

HIVATALOS KÖZLÉSEK.

Jegyzőkönyv.

Felvetett I. a tapon, a magyarországi latin és görög szertartású római kath. tanítók segélyalapja központi bizottságának 1901. évi augusztus hó 21-én tartott XVII. közgyűléséről.

XII. Elnök bemutatja az egri lokálpalán átíratat, a melyben az ő Eminenciájára, a hercegprímás által az orsz. kath. tanítók árvaháza javára adott 0.000 korona átvetélet nyugtatja. A közp. bizottság e jelentést tudomásul veszi. Jelenti továbbá az elnök, hogy az egri iparhitelintézetnél a tanítók árvaházi vagyonából elvesztett 4400 koronát méltóságos Begovesevich Róbert, v. püspök úr sajátjából megtérítette. Indítványozza, hogy nevezett püspök úrnak e nagylelkűségéért jegyzőkönyvi köszönet szavaztassék. A közp. bizottság elnök indítványát hálás elismerésnek és köszönetének megújítása mellett emelte határozta. Örömmel jelenti továbbá elnök, hogy a kath. tanítók árvaház, illetve segélyalapja kegyes adományozók jóindulatából szaporodott. Ugyanis Boltizár József főisp. püspök, esztergomi áll. érse. helynök úr 25 éves püspöki jubileuma alkalmából az árvaházi alapra egy db 100 forint értékű földterhermentesítési kötvényt és 200 koronát, összesen 400 koronát; a párkány-járási tanítók egylete az árvaház alapja javára 200 koronát; az esztergomi-járási tanítók népnevelő egylete ugyan csak az árvaház alapja javára 200 koronát s végül Pintér Eleonóra úrnő Nagy-Szécsényből a magyar kath. egyház 900 éves jubileuma alkalmából az orsz. kath. tanítók segélyalapjának gyarapítására egy 100 forintos kötvényt adományozott. A közp. bizottság ez elnöki jelentést nagy örömmel vette tudomásul és egyben határozatlag kimondotta, hogy nevezett nagylelkű adományokért jegyzőkönyvébe iktatja

hálás köszönetét. A központi bizottság elhatározta, hogy e jegyzőkönyvet egész terjedelmében megküldi a «Religio és Nevelés», a «Havi Közöny», a «Népnevelés», Kath. Paedagogia», «Népiskolai Tanügy», «Kath. Tanügy», «Magyar Allam», «Társulati Értesítő», «Alkotmány», «Egyházmegyei Közöny», «Tiszántúli», «Esztergomi», «S atmármegyei Hetiszemle», «Kálócsei Népiap», «Nyitra-megyei Szemle»-nek s a f. szerkesztőket fölkeri, hogy a jegyzőkönyvet becses lapjukban egész terjedelmében közölni sziveskedjenek.

XIV. Elnök úr lelkes szavakkal ajánlja a közp. bizottság figyelmébe a kath. tanítók árvaházát, melynek létesítésére minden lehető meg kell tenniök a kath. tanügy munkásainak. Az elnök eszmecseréje kapcsán, a mely e tárgy körül kifejlődött, a közp. bizottság két indítvány elfogadását határozta jegyzőkönyvébe vetetni: a) elnök úr indítványát, hogy az árvaház föllállítása módjaitainak megállapítására egy bizottság küldessék ki; b) Vezinger Károly praelatus kanonok úr indítványát, mely szerint a nevezett bizottság kérje ki ő felségének legmagasabb kegyét arra nézve, hogy az állami sorsjáték jövedelméből a kath. tanítók árvaháza javára is kegyeskedjék némi segítséget juttatni. A közp. bizottság mind a két indítványt elfogadta s az árvaházügyi bizottságot a következőkép alakította meg: elnök: dr. Walter Gyula praelatus, apálkanonok és esztergomi egyházmegyei főtanfőügyelő; tagok: Petrovácz József tanítóképző-intézeti igazgató (Kálócsa), Walter Károly fővárosi ig. tanító, Ember Károly elemi- és polg. tanítónőképzési tanár (Bpest), Erdélyi Imre képezési tanár (Szatmár), Kászonyi Alajos káplán (N.-Szécheny) és Gubicza Lajos elemi iskolai tanító (Veszprém).

Elnök jelenti, hogy dr. Glattfelder Gyula, a kath. főiskolai internátus igazgatója azon kéressel járul a közp. bizottsághoz, hogy a segélyalaptól nevezett internátusban a kath. tanítók főiskolát látogatói javára alapítványt tegyen. A közp. bizottság e megkeresésre azt határozta, hogy a segélyalap rendeltetését az alapszabályok oly határozottan megjelölik, hogy annak egészét, vagy csak részét is más célokra fordítani a biz. magát jogosítottnak nem tartja, de kimondja, hogy ha a nevezett internátus kötelekébe tartozó egyetemi hallgatók fordulnak a bizottsághoz segélyért, mindig előnyben részesülnek.

XVI. Erdélyi Imre szép szavakkal esetelte elnök úrnak fáradhatatlan buzgalmát és különösen azt a körültekintő gondosságot, melyet a segélyalap bizottságának elnöki tisztében kifejt. Méltó ez a sok jeles tulajdonság a hazai kath. tanítók hálás elismerésére. Lelke egész melegevel kívánta elnök úrra az Eg. áldását s indítványozta, hogy a kath. tanítók képviselőtársaságának hálás köszönete jegyzőkönyvébe vétessék. A közp. bizottság ezen indítványt lelkes örömmel emelte határozatlag.

XVII. Elnök úr megköszönvén a közgyűlésnek működésével szemben tanúsított elismerését, viszont köszönetet mond a bizottság tagjainak szives türelmükért, odaadó fáradtságukért és a gyűlést bezárja. A gyűlést az elnök lelkes elterése mellett 121 órákor záródott. Kelt, mint fent. Dr. Walter Gyula a közp. bizottság elnöke. Jegyzette: Gubicza Lajos a bizottság jegyzője.

EGYESÜLETI ÉLET.

Fölvivas Magyarország összes tanítóhoz és tanítóegyleteihez.

A Párkány-cidéli római kath. tanítóegylet a tanítók s különösen a kántortanítók *nyugdíjszervelem* ügyében országos mozgalmat indít. E mozgalom részesévé kívánja temu Magyarország összes tanítóegyleteit azáltal, hogy *teljesen elkészített, csak külföldre és aláírásra váró memorandumokat küld az egyletek elnökeikhez*, kik azokat a gyűlések megtartása után illetékes helyeikre — nevezetesen Magyarország hercegprímásához, az összes püspökökhöz, az összes országgyűlési képviselők útján a parlamenthez s a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterhez — följeszteni kegyesek lesznek. Ennek kapcsán előre is fölvivünk minden tanítót, legyenek résen! Ne hagyják e

mozgalmat nemtörődomségükkel meghiusulni! Saját magunk és családunk jobb jövőjéről van itt szó. Ha összetartunk, győzni fogunk. Jól megérelt követelésünk a memorandum éven 10 pontjában foglaltatik:

1. «Mondja ki a törvény, hogy minden tanító bírjon egyedül nyugdíjnyújtóegyesítő szolgálattal 130 után. Fennmaradhatna a tanítóknak azon joga, hogy megfelelő több hetetellessel egyes tanítók nagyobb nyugdíjösszeget biztosíthassanak maguknak, mint az az eredeti első nyugdíjtörvényben is meg volt engedve. Ha pedig ez nem volna kérésről való, akkor,

2. ha már a tanító kántori juttatalma miatt nem járhat a kántori fizetés kiegészítéséhez, úgy méltányos és igazságos csak akkor lesz az eljárás, ha kántori juttatalma viszont beérkezik a nyugdíjnyújtóegyesítőnél is.

3. A földjavadalommal ne a kántori juttatás jövedelem szolgálati eszámterékül, hanem a lényeges juttatás, mint az a papkongrua előjából eszközölt földjövödelmi számlákkal történt.

4. A kántortanítói nyugdíjkiadás megoldása körül nehézségeket könnyebben megkönyvitene az, ha a kántortanítói juttatáshoz tartozó földek mind kántori jogokkal ruházhatnának fel, azonban a földekre bekebelezett azon kötelezettséggel, hogy a föntitől tartoznak a kath. egyház kántori teendői is teljesíteni.

5. A tanítók szolgálati ideje 35 évre redukáltassék.»

A közönségi memorandum már is készülében van s legelőször szét fog küldetni. Fel tehát, kártársaink, ne eséggedjünk! Legyünk resen! s akkor: «Lesz meg egyszer a mi nyelvünk is Isten nyelvünk! A Párkányvidéki római kath. tanítóegyesület tagjai.

Tanítógyűlés. A szántói esperesi kerület római kath. tanítóegyesülete októ. 16-án tartotta évi közgyűlését a kerület központjában, Kunhegyesen, föl. Útca Aladar esperesi úröklete alatt. Szentmise után a gyűlés kezdődött, melyen első sorban a nagy számmal távolmaradtak a tanítók szöbe. A jelenvotak megalköztök közt és föl. Útca kerületi ok után azt találták, hogy az elmaradásnak oka az, hogy a gyűlésre járó fuvaros, napidíjat, sehol sem térnek meg. Ezen sajnálatos állapot fölötti vitának eredménye az lett, hogy az egri képviselői közgyűlésen hozott mult évi határozat szerint a vármegyei hatóságok fölkeretnek arra, hogy a községeket utassák a tanítók ebélti járandóságának kiszolgáltatására, így reménybeli megúgyvással nap-rendre tértek. A mult évi gyűlésről fölveti jegyzőkönyv hitelesítése után átvette a könyv- és pénztárnok jelentése, mely szerint a kör vagyon, 477 kor, 80 ill., takarékpénztárba van elhelyezve. A könyvtár 19 db. költőle paedagogiai munkából áll. A tisztújításnál egyhangulag a régi választottak meg. Vecsy Ágoston szöbe előadáskepen a hiányos népiiskola tankönyvekről beszélt és a nyelvtanunkon kívül első sorban az egri katekizmus népszerűsége, helyen a gyermek értelmét zavaró nyelvezetén szeretné segíteni. Útca, hogy a tanító a katekizta közhelyével, egyes szavain vagy kérdéseket kihagyhat, de az az csak egy oldalról van segítve, mert a kihagyott részt mással pótolni nem képes. De meg az ilyen eljárásai könyvben esetleg a kihagyást okadatulni, a mire ismét kimondás megad és tudás szükséges. Indítványozza, hogy a kör a jövő évben tartandó egri képz. közgyűléshez indítványozza az új kérdémet terjesztve föl, hogy ezen kérdést programjába fölveve, a katekizmus javított kiadását az egyház hatóságai fölerelmezze. Az indítvány elfogadott. A többi ügyek elintézésé után a gyűlés véget ért. Vecsy Ágoston jegyző.

Tanítógyűlés. A Kaloosa-vidéki római kath. tanítóegyesület október 24-én tartotta rendes évi közgyűlését Kaloosán a kath. kör nagytermében, melyen a tagok szép számmal jelentek meg. A közgyűlést a kiseb papnevelő lapoknálban tartott «Veni Sanctus» előzte meg. A megnyitó beszédet Mayer Béla v. püspök úr, egyesületi díszelő a múlt már megszokott kézzelölással tartotta. Nagy szakavatottsággal szólt a népoktatásügyről. Erdekfeszítően bebizonyított a annak hibáit, előnyeit. Összehasonlította a mult és jelen tanmódszert, kimutatta, hogy a hiányok hol és mily eszközök és módokkal pótolhatók. Az ötnegyed-

órág tartó beszédért Öméltóságának jegyzőkönyvi köszönet szavaztatott és a jelenlevők zajosan megéjeneztek. Ezután Porischil Rikárd egyi. elnök jelentése után a kitűzött tétel tárgyalása került sorba. A tétel a *testi fenyegetékről* szólt, mely elég értékes vitára adott alkalmat. Abban mindannyian megegyeztek, hogy a testi fenyegetek alkalmazni kell a népokolában, csak a módozatokban voltak eltérők a vélemények. Hosszas eszmecsere után elnök jelentést tett a «Nektanítás»-ról című beérkezett pályamunkáról. A legjobbnak talált dolgozat Molnár Vendél tanító szerzeménye volt, ki a második jutalomban részesült. Kerültnek mondható dolgozataert. Harmadik tárgyal Deák Imre egyi. főjegyzőnek Láng Mihály «A munkára való nevelés módja» című könyvének ismertetése került. Deák ismertetése közteljesít aratott s elnök indítványára jegyzőkönyvi köszönet szavaztatott meg ismertetőknek. Következett a pénztári jelentés és tisztújítás. Porischil elnök lemondott állásáról más elfoglaltsága miatt, helyébe Virág István képezdei tanár, lapszerkesztő egyhangulag választott meg. A többi tisztviselők újra megválasztottak. Az érdekes és tanulmányos gyűlés délután 2 órakor végződött, mely után az egybegyűlt tanítóság Öszelencz-újra Császkára értek úr szivessegből adott ebédhez ültek, mely alatt a felköszöntök egész sora hangzott föl, így felköszöntököt mondottak: Porischil Rikárd a pápára és királyra, Varga Endre Császkára, Deák Imre Mayer Béla püspökre, Winter Pál a székeskáptalánra, Salomon Béla a múlt és új elnökre, Petrovácz József a munkás tanítókra, Pentekre, Deákra és Molnárra, Virág István az idősebb egyeti tagokra, Felköszöntököt mondtak még: Windisch Lajos, Péchy István, Miehler Ferencz, Kurecz Adolt, Molnár Vendél és Pentek József. A vidám hangulat az egybegyűlteket a délutáni órá-ig tartotta együtt.

Meghívó. Az udvarhelymegyei római kath. általános tanítóegyesület «Havasalyi» tők-köre őszi rendes gyűlését fölvő év november hó 11-én d. e. 10 órakor Székely-Keresztúron tartja, melyre a «Nepnevelő» tekintetes szerkesztőségét teljes tisztelettel meghívja az előksg. Targyszorozat: 1. Gyakorlati tanítást tart a helybeli tanító. 2. Elősi megnyitó. 3. A mult gyűlés jegyzőkönyvének fölolvása. 4. Szavál, Péter Károly tanító. 5. Fölolvasást tart Ferencz József tanító. 6. A gyakorlati tanítás bíralata. 7. Esetleges indítványok. 8. A jövő gyűlés helye és tárgyszorozata. Kelt Kádiasfalván, 1901 okt. hó 23-án. *Gáspár János*, elnök. *Bálint Károly*, egyi. jegyző.

IRODALOM.

Megjelent a Katholikus Pedagogia 5-6. füzeté igen gazdag tartalommal. Lubrich Agost Neveléstudománya. (Vége. Irta: Bihari F. Immanuel. — Csalad és nevelés. Irta: Wasylkiewicz Viktor dr. főgimn. tanár. — Nemzeti nevelésünk szempontjai. (Folytatás). Az iparos-osztályról.) Irta: Philippus. — Szocializmus és a nevelés. II. Irta: Bihari Ferencz. — Oeska tankönyvek. Irta: Beniczky Ödön. Katholikus és protestáns történelmi tankönyveink. (Folytatás.) Irta: Olasz József dr. — Irodalom. (A Kaloosai Iskolanevelők Története. 1860—1900. Ism.: Dreisziger Ferencz.) — Vegyesek. «Ertesítők» — A pünkösdi tornaverseny — s a Pünkösdi megszentégtelenítése. — Húsági olvasmányok. — XII. Leo pápa az osztrák katolikus tanító szövetséghez. — Társadalmi akció a zsúfoltság ellen. — Katolikus internatusok a fővárosban. — Az Iskolatestvérek Magyarországon. — Liberális támasz Lubrich emléké ellen. — Takarékos városok. — Diákasszonyok Németországban. — Szellemi szabadság Amerikában. — Ösmör állami iskoláktól. — Két millió lakos középiskola nélkül. — A poroszországi érettségi vizsgálat. Beküldött művek. — «Katholikus Pedagogia» ezélja a neveléstudományt kath. szellemben ápolni, fejleszteni, különös gondot szentelven a kath. középiskolázás ügyének, érdekeinek. A katolikus pedagogia előfizetési ára: egész évre 8 korona, félévre 4 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII. ker., Bókk Szilárd-utca 8. sz., III. em., 12. A «Katholikus Pedagogia» újból ajánljuk a katolikus tanárok, tanterfiak és az egész katolikus közönség figyelmébe. partfo-

gásába. Folyóiratunk egyetlen katolikus vállalat, mely a kath. neveléstudományt szolgálja, fennállása és folyvágása tehát a magyar katolicizmusnak is érdeke. A «Katholikus Pedagogia» első négy kötete, kötetenként hat koronáért, a negyediket egyszerre megrendelve husz koronáért kapható kiadóhivatalunkban. Tanári, tanítói könyvtárak megvásárlásánál kérjük szíves figyelmű bevetését. A kiutazás-nyomiszterium 1897. évi 80.815. szám alatt hasonló értelemben ajánlotta a folyóiratot az összes középiskoláknak. Melegen ajánljuk.

VEGYESEK.

A főt. kerületi tanfelügyelők, plébános-iskolaigazgatók és a tek. tanító urak b. figyelmébe!

A nagyméltóságú püspöki kar határozata értelmében a magyarországi kath. népoktatási intézetekben csak azokat a tankönyveket szabad használni, melyeket a Szent-István-Társulat ad ki, vagy a melyeket a kebelében működő tankönyvbíró bizottság approbál és jegyzékébe fölvesz. Kérjük, hogy a jövő iskolaévtől kezdve csakis a Szent-István-Társulat *Jegyzék*-ébe fölvetett tankönyveket sziveskedjenek iskoláikba behozni.

A midőn erre b. figyelmüket föl hívni bátrak vagyunk, tudatjuk, hogy a Szent-István-Társulat kiadásában megjelent tankönyvekből, behozatal céljából kért mutatvány-példányokat készséggel küld a Társulat könyvkiadóhivatala (Bpest, VIII., Szentkirályi u. 28. sz.)

A Szent-István-Társulat Igazgatósága.

Császka György dr. kalocsai érsek e napokban érte meg érsekké történt kinevezetésének tizedik évfordulóját. A Krisztus szelleme szerinti főpásztort ebből az alkalmából küldött-ségileg üdvözölték a Szent-István-Társulat, a Pázmány-egyesület és számos előkelő férfi. **Wlassics Gyula** vallás-és közoktatásügyi miniszter az érsekhez ezt az üdvöző levelet intézte:

Nagyméltóságú és Főtisztelendő Érsek! Valóságos Belső Titkos Tanácsos Úr! A kalocsai-bácsi egyesült érsekségek székére történt fölemeltetésének tizedik évfordulóján örömteljesen üdvözlöm Nagyméltóságodat. Az érseki széken eltöltött tíz év, majd az azt megelőzőleg a szepesi egyházmegyében kifejtett főpásztori tevékenysége szakadatlan láncolata volt a híveinek üdvére irányuló gondoskodásnak, a kulturális szükségletek és a környékültre szoruló nagytelekű fölkarolásának. Áldásos pályafutásának eredményeként a legkegyelmesebb Urunk részéről ismételtelen nyilvánult elismeréssel jutalmazva, körünyezve híveinek és főegyházmegyéje papjainak szeretetével, köztiszteltől kísérve ül meg Nagyméltóságod érsekségének tizedik évfordulóját. Örömmel ragadom meg az alkalmat, hogy teljes elismeréssel adozom Nagyméltóságod kiváló egyházi és hazafiai érdemeinek, kívánván, hogy az isteni gondviselés adjon Nagyméltóságodnak kitartó egészséget, bőséges sikert közhasznú alkotásának gyarapíthatására. A magyar kath. tanítóság szívvél-lelékkel esatakozik a miniszter kívánságaihoz: Isten értesse a kegyes főpásztort s áldás kísérje hasznos működését.

Adomány egy iskolának. Podolin város tanácsa ez évben a kis-lomniczi római katolikus iskola építéséhez Duchon Ferenc városi bíró ajánlására 2000 építő tégla adományozásával járult hozzá. A többi szükséges építőanyagot pedig kedvezményes áron szolgáltatotta ki, hogy így a szegényebb hitközségen annyira a mennyire segíthessen a város.

Az eperjesi tanítóképző. Többnyire szegény rutén

ifjaknak ad tanítói oklevelet az eperjesi görög katolikus kántortanítóképző-intézet Vályi János dr. eperjesi megyesi püspök áldozatkészségéből s máris annyi novendék látogatja, hogy az idén megnagyobbítani kellett. Ötvenhatezer koronát zánt a tanítóképzőre megint, a maga pénzéből Vályi püspök s új szárnyat épített az intézetnek. Október 20-án volt az ünnepes fölavatása az új épületnek. A fölavatás szertartását Kovaleczky Kornél eperjesi egyházmegyei kanonok és tanfelügyelő végezte.

A kath. tanítók «Emlékkönyve.» A kath. tanügy kilencszázados dícsőítésére megtartott országos tanítói ünnepi kongresszus teljes és hű leírását tartalmazó «Emlékkönyv»-re, melyet a tanügyi tanács határozatából *Dreisziger Ferenc* kalocsai képzőtanár szerkeszt, újabbán előfizetiek: Stark Gyula igazgató Nagyvárad 2 pld. Rohm Nándor igazgató Sopron 2 pld. Folytatjuk, lezáratott 1901 okt. 22. este. Kérjük a további előfizetést, vagy egy levelezőlapon a megrendelést. *Számborovszky Résző* elnöki titkárhoz Nagyvárad, Lukács György-u. 845. sz. a. küldeni. Most pedig kártársi bizalommal egy kérelemmel járulunk a kath. tanítók országos bizottságának összes tagjaihoz. Az «Emlékkönyv» betűrendben fogja közölni a kongresszuson résztvevők teljes névsorát és lakását. Nagyon kívánatos lenne, hogy különösen a kath. tanítók országos bizottságának tagjai közül a résztvevők egyetlen tagja se maradjon ki a névsorból, miért is azon bizottsági tag, kinek neve a «Népnevelő» akkoriban között számaiban a jelentkezők közt nincs, vagy, a kik a kongresszuson körözött jelenlevők névsorába magukat be nem jegyezték, méltóztassanak fönti ezimen az elnöki titkárt egy levelezőlapon a forduló postával értesíteni, hogy a diszkongresszuson szintén ott voltak, hogy így az «Emlékkönyv»-ben közlendő névsor tökéletes legyen. Kelt Nagyváradon, 1901. okt. 22. *Ember Károly*, világi elnök. *Számborovszky Résző*, elnöki titkár.

Iskolai kirándulások. A közoktatásügyi miniszter óhajtasához képest az iskolákban mind nagyobb sünyt fektetnek a szemleleti oktatásra. Hatathós eszközei ennek az iskolai kirándulások, a melyeket az új iskolai év elejével rendszeresítettek majd mindenik fővárosi tanintézetben. A középiskolai tanulók kirándulnak növényt, szedni vagy ásványt, bogarat és lepkét gyűjteni a főváros környékére, tanulmányozzák a muzeumokat és időszi műkiállításokat és meglátogatják a fővárosi nevezetesebb ipartelepeket.

A kath. nagygyűlés. A kath. nagygyűlés nov. 4-én veszi kezdetét és 7-ig tart. Az egyes szakosztályok nov. 5-én 2-5 óráig tartják a megelőző helyen tárgyalásaikat. A II. szakosztályról (Kath. nevelés) a következő értesítést adjuk: Elnök: Steinberger Ferenc dr. nagyváradai apátkanonok, a kath. tanítók orsz. bizottságának elnöke. Tanácskozási hely: a kegyes tanítórendiek főgimnáziumának nagyterme. IV. Városház-ter 4. 1. A felekezeti népiskolák főtartásának, terjesztésének szükségéről. Előadó: Dreisziger Ferenc tanítóképző-intézeti tanár. 2. A világi tanszabadságról. Előadó: Stuekner János theologiai tanár. 3. Internátusok a középiskolai és egyetemi haligatők részére. Előadó: Mazy Engelbert dr. Szent-Benedek-rendi gimnáziumi igazgató. 4. Az iskolatestvérek nagy missziójáról. Előadó: Tóth Károly dr. lovag. 5. A Mária-kongregációkról. Előadó: Komarik István, a kalocsai nagyobb kongregáció praesese. 6. A katolikus egyeleimről. Előadó: Mihályfi Akos dr. zist. r. theologiai tanár.

Felelős szerkesztő: **Ember Károly.**

PÁLYÁZATOK.

Győri püspöki megye.

Himodi római kath. iskolánál az osztálytanító állásra pályázat hirdettetik. Javadalom: 800 korona, butorozott szoba és fűtés. Kötelme: egy osztályt önnönön vezetni és a kántori teendőknél serédszteni. Kérvények a himodi (Sopronmegye) iskolaszékhez czimzendők. Határidő: november hó 8-ika. *Iskolaszék.* 738 1-1

Kalocsai érseki megye.

A bajai (Bácsm.) róm. kath. elemi népiskolájára egy megüresedett tanítói állásra *1. é. november 15-ig* pályázat hirdetett. Javadiuma 1000 kor. Törésfizetés, 200 kor. lakásbér, 100 kor. ötéves korpótlék. A megválasztott — köztöl díjazás nélkül — az ismétlőiskolát is köteles tanítani. Kérvények a róm. kath. iskolaszékre ezimezve. *Kalocza, aegys. Vajdaság Dániel* apát, iskzs. elnök úrhoz küldendő. Iskolaszék. 726 2—2

Nyitrai püspöki megye.

Kollárovcizon (Trenosémmegye) róm. kath. népiskolájára *2. é. tanítói állásra* pályázat hirdetett. A faluban 1 tanítói állás javadiuma készpénzben: 900 korona, egy szobából álló lakás, a legszükségesebb bútoraival. 2. Hóská völgyi plamillag segélyezett tanítói állás jövedelme készpénzben: 820 korona, szoba, konyha és kamrából álló lakás. Az elsőre pályázhatnak róm. kath. okleveles tanítók és tanítónők, az utóbbira övönök is. Tannyelv: román-magyar. Pályázati határidő *november 26. Tordy Ede* plébános. 733 1—1

Lietavai (Trenosémm. u. p. Biesicza) kántortanítói állására *november 14-ig* pályázat hirdetett. Jövedelme: készpénz és természetbeni illetmények 689 kor. 74 fill. Püspöki segély 50 kor. Állami segély 112 kor., mellékjövédelm 350 kor. körül. Lakás gazdasági melléképületekkel. Jelentkezhetik ott, tanítónő is a kántori teendők teljesítésének kötelezettsége mellett. Tól nyelv bírása megkívánatlan. *Hajósok János*, iskolaszéki elnök. 739 1—1

Pécsi egyházmegye.

Vemend-re (Baranyam.) kath. osztálytanító szükség. Fizetése: 600 korona, természetbeliekért: 266 korona 12 hónapos részletekben. Köteles mindennapi és vasárnapi iskolásokat az előírt tantárgyakban oktatni, a kántori teendőkben általában segédkezni. Tanítónők, okleveles övönök pályázhatnak. Tannyelv német magyar. Az állomás azonnal betöltendő. Jelentkezési határidő: *november 15-ike*. 734 1—1

Szatmári egyházmegye.

A zajtai róm. kath. kántortanítói állásra *november hó 2-ig* pályázat nyitattik. Jövedelem átlag összesen 1000 kor. A pályázati kérvények a zajtai *iskolaszék*hez terjesztendők be. 1—1

Székesfehérvári egyházmegye.

A nagyhőreség-pusztai róm. kath. népiskolához tanítót keresek. Alapában nem véglegesíthető. Fizetése: készpénz 280 korona, 12 hl. buza, 12 hl. rozs, 8 hl. árpa (megváltatnak 316 kor. 64 fill.-rel) és naponta 2 liter tej, 2 szobás lakás, konyha és kamrával, 1/4 hold kert. A kápolnai harmonium játszásért kap tüzelőt. Nótelenek előnyben részesülnek. Kötelességét díjlevele szabályozva. Méltóságos gróf Zichy Pál Ferencz nevére írott és fölszerelt 10. számú pályázatokhoz küldendő. *Radnich* iskzs. elnök. (Káloz, Fehérm. post. helyben.) 698 3—3

Polgárdi (Fehérm.) kántortanítói állásra pályázat. Jövedelme: szabad lakás; készpénz 200 kor. Vasárnapi iskolázatásért 100 kor. Tandíj 90 kor. 8 kat. szántó; a sert is befogaltatik, 172 kor. Földadót, 12 p. mérő búzát, 20 mérő ketszerést, 12 mérő árpát, összerértékben 356 koronát az uradalmi fizeti. Bermegváltásul 120 kor. Párber, stola körülből 300 kor. 1 öl fa 34 kor. Ostyasütésért 8 kor. 1/4 hold rét 70 kor. Az iskolát a tanító látta, de anyagot kap. Okleveles tanítók pályázhatnak. Folyamódványok 14. Bezoky József tanfelügyelő úrhoz (Füle, Fehérmegye) 1901 kor. 14-ig beküldendő. A pályázati napon, nov. 15-én, a pályázók Polgárdin megjelenni tartoznak. *Jugyul*, plébános. 732 1—1

A magyaralmási róm. kath. kántortanítói állás lemondás helytlen üresedésbe jöven, arra pályázat hirdetett. Tiszta kántori jövedelem: 1. Ostyasütésért 4 kor. 20 fill., 2. stolaris jövedelem 40 kor. Tanítói és kántori közös jövedelem: 1. Kertjövédelm 30 kor. 2. Szántóföldek kataszteri jövedelme (28 hold) 329 kor. 62 fillér. 3. réti föld jövedelem (2 hold) 24 kor. 40 fill., 4. rozspárber értéke 25 pozs. mérő 180 kor., 5. párber 184 kor.

80 fill., 6. tűzifaért 152 kor. Összesen 900 kor. 82 fillér. Ezen összeghez járul a szabad lakás és az ötéves korpótlék. Az adót a tanító fizeti. A kántortanító tartozik az iskolán kívül az összes rendes és rendkívüli kántortanítói teendőket lelkiismeretes pontossággal teljesíteni. A pályázók kötelez fölszerelt folyamódványukat *1. é. november 14-ig* a kor. *osperesi kántortanító* (Fehérvér-Aesa) küldjek, a választás napján, azaz november 15-én d. e. 8 órákor a helyszínén M.-Almásón jelenjenek meg. Az *iskolaszék*. 737 1—1

Szombathelyi egyházmegye.

A peczöli (Vasm.) róm. kath. népiskolánál üresedésbe jött osztálytanítói állásra pályázat hirdetett. Fizetése 800 kor. havi részletekben, bútorozott szoba, fűtés és tisztogatás. Kötelessége az I. II. osztályt és a leány ismétlősöket tanítani, a kántorságban egész éven át díj nélkül segédkezni. Pályázhatnak okleveles férfi és nőtanítók. Választás *november 10.* Az állás azonnal elotgialandó. *Németh Pál* plébános. 731 1—1

Veszprémi egyházmegye.

Pályázat a veszprém-nyarádi plébániához tartozó **Derecske** főokhközség kántortanítói állomására *november 26-án*. Lakás: két szoba, konyha, istálló. Természetben, szolgáltatásokban és készpénzben számított jövedelme átlag 1000 korona. Pályázhatnak okleveles tanítók, kik orgonálásban, egyházi éneklésben jártasak. Tanítási nyelv magyar. Kérvények a derecskei *r. kath. iskolaszék*hez, up. Dáka, Veszprémmegye intézendők. 736 1—1

Váci egyházmegye.

Bugyi (Pestm.) róm. kath. népiskolájához önálló osztálytanító kerestetik. Évi fizetés 800 korona, lakbér 100 korona. Kötelessége: 1—6. leányosztályok vezetése, összes tanköteleseknek templomba kísérése és felügyelése: ugyszintén hetenként 2 órában kézimunka tanítás. Pályázati és választási határnap 1901 *november 10.*, a mely napig oklevél és működés bizonyítványokkal fölszerelt kérvények *Szirmák Béla* plébánoshoz adandók be. Az állás azonnal elotgialandó. 735 1—1

GÉPEKKEL BERENDEZETT
ORGONAÉPÍTESI MŰINTÉZET.

175 1—52

Rieger
Testvérek

Budapest,
Garay-utca 48. sz.

Rieger Testvérek Jägerdorff
(Osztr.-Szilézia) os. és kir.
udv. oreonagyarának flokja.
Legelőszöb árakon ki-
váló légnyomasu (pneu-
matik) orgonákat szállita-
tanak.